

Asia: VN/21185/2020

Lausuntopyyntö työryhmän muistiosta sovittelun mahdollisuuksista hallintoasioissa

Lausunnonantajan lausunto

1. Missä asiaryhmässä hallintosoittelulla voisi olla tarvetta ja käyttöalaa?

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) kaupp- ja yhdistysrekisteriä, säätiö- ja tilintarkastusvalvontaa sekä teollisoikeuksia (patentit, tavaramerkit jne.) koskeviin hakemus- ja ilmoituskäsittelyyn, toimenpiteisiin ja päätöksiin sovittelu ei PRH:n näkemyksen mukaan juurikaan sovellu. PRH:n lakisäätöisissä tehtävissä viranomaisen harkintavalta on rajoitettu, eikä niissä tyypillisesti ole kyse muistossa mainitusta kaksiasianosaissuhteesta

Muistiossa esimerkkinä mainitut valitusasiat, jotka koskevat tavaramerkin sekaannusvaaraa, eivät myöskään sovellu sovittelun alaan, koska virasto on tutkinut viran puolesta aiemmat oikeudet, jotka voivat muodostaa esteen rekisteröinnille, eikä hakemusvaiheessa ole näin ollen ollut todellista kaksiasianosaissuhdetta.

Todellinen kaksiasianosaissuhde syntyy vasta, jos aikaisempi oikeudenhaltija ryhtyy toimenpiteisiin tekemällä väitteen, aloittamalla menettämisen- tai mitätöintimenettelyn taikka tekemällä valituksen markkinaoikeuteen. Sovittelun käyttöala jäisi hyvin suppeaksi, sillä sitä voitaisiin käyttää ainoastaan, kun osapuoli tekee valituksen perustuen aiempaan oikeuteensa vedoten.

2, Mihin asiaryhmään hallintosoittelu ei ehdottomasti sovellu?

PRH:n hakemus- ja ilmoituskäsittely sekä valvontatoimenpiteet ovat luonteeltaan viranomaistoimintaa, johon liittyy voimakas julkinen intressi esim. kaupparekisterimerkinnän julkinen luotettavuus tai patenttihakemuksella myönnetty yksinoikeus. Näihin liittyy säännönmukaisesti kolmannen osapuolen oikeus (esim. tavaramerkin haltijan oikeus kieltää käyttämästä tavaramerkkiä), eli yksinoikeuden myöntämisestä ei voi viranomaisen kanssa sopia. Ei

myöskään ole mahdollista, että osakeyhtiön rekisteröinnissä sovittaisiin lainvastaisesti säännöksistä yhtiöjärjestykseen.

3. Tulisiko hallintoasioiden sovittelua kehittää viranomaisessa esimerkiksi oikaisuvaatimusvaiheessa hallintolainkäytön vaihtoehtona vai hallintotuomioistuimessa?

PRH katsoo, että hallintoasioiden sovittelua voidaan kehittää hallintotuomioistuimessa

4. Jos sovittelu toteutettaisiin osana hallintoprosessia, olisiko luontevampi toteuttamistapa varsinainen sovittelu osana hallintoprosessia vai osapuolten välisen sovinnon vahvistaminen?

Kts. yllä

5. Olisiko hallintoprosessilakiin aiheellista lisätä säännös tuomioistuimen tavoitteesta tai velvollisuudesta sovinnollisuuden edistämiseen prosessin aikana?

PRH ei pidä tarpeellisena säännöksen sisällyttämistä hallintoprosessilakiin. Mikäli tällainen säännös kuitenkin hallintoprosessilakiin sisällytettäisiin, tulisi sen soveltamisalan ulkopuolelle selvästi rajata tilanteet, joihin sanottu menettely ei sovellu.

6. Muuta huomioitavaa?

Työryhmä on yhteenvedossa katsonut, ettei edellytyksiä tai tarvetta yleiselle hallintoasioiden sovittelujärjestelmälle ole. PRH yhtyy tähän näkemykseen.

Oikeudessa on jo nyt melko vähän PRH:n tekemiä päätöksiä koskevia valitusasioita, joten suurta tarvetta muistiossa esitetyn tavoitteen eli tuomioistuimeen tulevien asioiden vähentämisen saavuttamiseen sovittelumenettelyn luomisen kautta ei nähdäksemme ole.

Mantere Eero
Patentti- ja rekisterihallitus